

A család jövője: a nagyobb társadalmi megbecsülés

Emberi közösségünk alapvető, lealkalmazható szerkezetében is a család volt, s ma meváltozott viszonyaink között is az. Az a régi családi munkamegosztás és hierarchikus rend felbomlott a szigorú, családi szereposztásokat felváltotta a kétkezes, a többnyire két, legfeljebb három nemzedékből álló, a nagyobb társadalmi közössége felé nyitott család. A család szerkezetének átalakulása, a női családtagok kiegyensúlyozott élete kettős aonddal jár. Lényeges, közösségi célunk, hogy ne csupán alkotmányunkba foglalt jogok, de a hétköznapi valóság okorlata szerint is meváltozzon a nők teljes egyenjóságú és egyenlő lehetőségeinek köre a munkában, tanulásban, érvelésülésben és közéletiségben egaránt. De úgy, hogy mindennek a meváltozott új lehetőségek ne lassa karát a család, a gyermekvállalás és gyermeknevelés, a családban élő vagy családdhoz tartozó idős emberek élete. Ez utóbbi adja a kettősséget: valószínűleg me mindkét szerep a teljes értékű munkavállaló és a családi szerep egaránt. A következő, új nemzedékek számára is olyan harmonikus körülményeket kell teremteni, hogy családban és társadalmi közösségben egaránt életerős, értékes, kiegyensúlyozott felnöttekké érjenek.

A nagyobb közösség, a társadalom, mind nagyobb részt vállal a családok gondjaiban. annak arányában, amilyen mértékben meváltozott a nők részvétele a gazdasági és társadalmi élet minden területén. Intézményhálózatunk és a családoknak juttatott szociális kedvezmények évről évre fejlődő rendszere tanúsítják ezt a részvételt, a kisgyerekes családokról való fokozott gondoskodást.

E kettősség: a családon kívüli munkavállalás és hivatás, s a gyermeknevelés és a család tagjairól való asszonyi gondoskodás meais meateremtette ellentmondásait. Hiszen — a legkorszerűbb intézményhálózattal sem pótolható a gyerekek életének alapvető környezete, a család. Az édesanyai hivatás, az életpálya, munkavállalás akkor is kettős terhet jelent, ha a mai korszerű és harmonikus családokban nemcsak a kenőkeresetet illetően, de a családi élet felelőségében, kötelelővállalásában is közös a teherviselés. féri, feleség természetes belátása szerint. S még akkor is több a gond a családi élet egy-egy szakaszában, ha széles intézményhálózatával anyai juttatásainak rendszerével részt vállal a család terheiből a társadalom.

A családtervezés, akárcsak a magánélet bármely szférája, kinek-kinek legbensőbb ügye, joga, saiat, felelős döntése szerint. Meais a gyakorlatban gyakran a főbb gyerekek utáni vágy, s a valóság adta lehetőség nem azonos. A nők általános munkavállalása, a saiat éléthivatás mevalósítása, a tanulás lehetősége, és sok egyéb körülmény összessége szerint mai életünk jellegzetes formája az egykori többgenerációs, sokgyerekes családi helyett az egy-két gyereket vállaló kis család.

Népesedési statisztikánk szerint viszont — mert a három gyereket vállaló családok száma is kevés, a még több gyerekeseké pedig már-már ritkaság — lassan csökkenő népességgel számolhatunk, kevesebben leszünk, magyarok, az ezredfordulón, mint ahányan ma vagyunk. De talán nem is a mennyiség csökkenése, az arányok felbillenése figyelemre méltó: az idős korú lakosság száma jóval meghaladja az újszülöttekét.

A gyermekvállalás, a családtervezés kinek-kinek egyéni joga, a magánélet e körében sincs beavatkozási joga senkinek. Am segítő figyelemmel változtatni lehet azon, hogy több gyereket vállalhassanak a több gyerekre vágyók megeremtődve erre több lehetőségeik.

Felelős töprengések, tájékozódás és előrelátó viták nyomán az MSZMP Politikai Bizottsága állást foglalt a családot segítő újabb lehetőségek kimunkálásáról. Ez az állásfoglalás került a Minisztertanács szeptember 27-i ülése elé. A társadalmi teendőkről tanácskoztak, hosszabb s rövidebb távú terv szerint.

Az alap: a családnak a társadalomban betöltött helyettesíthetetlen és pótolhatatlan szerepe. Kötelesség még inkább segíteni azoknak, akik számára a gyermeknevelés és a családban élő idős családtagokról való gondoskodás nem kevésbé fontos és kötelező hivatásuk az élet egy-egy szakaszában, mint a munkában való helytállás, a tanulás, a közéletiség. Rég ismert igazság fogalmazódott meg útra nyomatként:

kal: a gyermeknevelés és az idős szülőkről, rokonokról való gondoskodás társadalmilag hasznos munka is egyben, és e szerint kell elismerést is kapnia. Ennek pedig — felelős szakemberek dolga — meg kell teremteni jogi, pénzügyi és egyéb feltételeit.

Az anyai hivatás társadalmi rangjának elismerése természetes és kötelező — ám azzal párhuzamban, hogy a női egyenjóság elért eredményei se csökkenjenek. A társadalmi és gazdasági életben a nők részvétele természetes érdek, és közös érdek az is, hogy a gyermekvállalás és -nevelés, az öregekről való gondoskodás, a kiegyensúlyozott családi élet ott van példa legyen, mint a jól vezetett munka a munkahelyeken.

Mindezek alapos átgondolására, jobb munka- és családiélet-szervezésre kell hát törekednünk közösen, hisz mindannyian egaránt érdekeltek vagyunk. Ilven törekvés eredményeként született meg a gyermekgondozási segély. A foglalkoztatási formák további bővítése is közös családi és egyben vállalati cél is kell, hogy legyen. Mind inkább gazdagítani kell a munkavállaló nők választási lehetőségeit a rugalmas munkarend és a család érdekei kívánta munkaidő-választás lehetőségeiben.

Konkrét döntések is születtek a leendő gyerekek és az édesanyák érdekében — az egészségesebb család érdekében. Újabb négy héttel növekszik majd például a terhességi és gyermekágyi segély folyósításának ideje. Igen lényeges, hogy ezt a négy hetet a szülés előtt vehetik igénybe a kismamák. Az egyszerű anyasági segély emelése is szerepel a tervben, és ami ennél lényegesebb: korszerűbb lesz a gyermekgondozási segély rendszere is. Minden gyerekek egvesztendő koráig gyermekgondozási díjban részesül a család — hogy legalább egyéves koráig édesanyia mellett nevelkedhessen minden gyerekek. Ez az összeg magasabb lesz a mai éves összegénél. A másik lényeges döntés: a beteg gyerekek gondozására juttatott táppénzi jogosultság a jövőben nem csupán a gyerekek hatéves, de tízéves koráig érvényes.

A családi pótlék fokozatos emelésénél a közeljövőben elsősorban azokra gondolnak, akik három vagy több gyereket nevelnek.

A gyermekintézmények fejlesztése nemcsak mennyiségi, de minőségi javulást is ígért. Magasabb színvonalú szolgáltatásokat — és az igazságos elosztás érdekében — differenciáltabb gyermekellátási térítési díjakat.

A fiatal családok többségének legégetőbb gondját, a lakáshoz jutás lehetőségét is gyorsítani igyekeznek majd kedvezőbb jogi, előtakarékosági és hitelnyújtási formák szerint.

Ami pedig a családról való gondoskodás még nagyobb figyelmét illeti: a családgondozói hálózat kialakítása egészségesebb törődést jelent. Az egészségügyi feltételek növelése, az egészségügyi hálózat és az egészségügyi kultúra színvonalának emelése is a családok nélkülözhetetlen érdeke.

Mindezek segíthetnek abban, hogy a családtervezésben nagyobb szerepet kapjon a gyermekvállalás, kiegyensúlyozottabb legyen a felelőséggel élő családok élete, mind otthon, mind a munkahelyeken.

RAB NÓRA

Új kincsek a múzeumban

Októberben évek óta az érdeklődés homlokterébe kerül hazánk múzeumi hálózata. Sok-sok rendezvény program segít, hogy az érdeklődők minél nagyobb tápora pillanthasson be a múzeumok sokarcú világába ismerkedhessen meg a leletmentő, óvó-konzerváló, tudományos és közművelődési munkával, a bemutatott múzeumi anyaggal segítségével új ismereteket szerezzen, maradó- iék tudása nemesedjen jelleme. Nagy László tötön a szegedi Móra Ferenc Múzeum friss szerzeményeiből láthatunk néhányat: avar sírból előkerült szivőöket a csanuteleki ásatások során felszínre hozott edényt ípartörténeti emlékeket, a múlt század végeéről származó szénaróát, régi fotográfialemezeket.

